

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 23. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 182/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs pēc būtības lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par dzīvojamo telpu īri” 6. panta otro daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90. pantam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un spēkā nesošu no 2019. gada 2. jūlija.

2. Apstrīdētā norma noteic:

„Ja dzīvojamās telpas īres līgums noslēgts uz noteiktu laiku, līguma termiņam izbeidzoties, īrnieka pienākums ir atbrīvot dzīvojamo telpu, izņemot gadījumu, kad līgumā ietverta saistība, kas paredz īrnieka tiesības prasīt līguma pagarināšanu. Gadījumā, kad līgumā ietverta saistība, kas paredz īrnieka tiesības prasīt līguma pagarināšanu, izīrētājam ir tiesības atteikt īres līguma pagarināšanu, ja:

- 1) īrnieks nepilda pienākumus, kas noteikti īres līgumā;
- 2) dzīvojamā telpa nepieciešama īpašnieka vai viņa ģimenes locekļu personiskai lietošanai;

3) dzīvojamā māja ir nojauicama vai arī dzīvojamā mājā (dzīvojamā telpā) jāveic kapitālais remonts saskaņā ar šā likuma 28.³ panta pirmo daļu un 28.⁴ panta pirmo un otro daļu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēja īpašumā esošām dzīvojamām telpām bija noslēgts terminēts īres līgums, kurā ietverts noteikums par īrnieka tiesībām prasīt līguma pagarināšanu. Pirms īres līguma termiņa beigām Pieteikuma iesniedzējs noraidīja īrnieka lūgumu pagarināt īres līgumu. Īrnieks vērsās vispārējās jurisdikcijas tiesā pret Pieteikuma iesniedzēju ar prasību par īres līguma pagarināšanu.

Kurzemes apgabaltiesa (datums) pieņēma spriedumu, ar kuru citstarp, pamatojoties uz apstrīdēto normu, apmierināja īrnieka prasību un uzlika Pieteikuma iesniedzējam pienākumu noslēgt vienošanos par īres līguma pagarināšanu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma nav pietiekami skaidra un saprotama. Tādējādi esot aizskartas viņam Satversmes 90. pantā noteiktās tiesības zināt savas tiesības. Turklāt apstrīdētā norma aizskarot Pieteikuma iesniedzējam arī Satversmes 105. panta pirmajos trīs teikumos noteiktās tiesības uz īpašumu, jo tā liedzot viņam tiesības brīvi izmantot savu nekustamo īpašumu pēc īres līguma termiņa beigām.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību tikai tad, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Pieteikuma iesniedzējs kasācijas kārtībā pārsūdzēja Kurzemes apgabaltiesas spriedumu, ar kuru viņam uzlikts pienākums parakstīt vienošanos par īres līguma pagarināšanu. Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzības, nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no (datums), kad tika pieņemts un stājās spēkā Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2019. gada 23. decembrī. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis sešu mēnešu termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajām augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 90. pantam, jo tā neesot pietiekami skaidra un paredzama.

Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz šīs normas interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas metožu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punktu un 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam. Pieteikuma iesniedzējs vien iebilst pret tajā ietverto dzīvojamo telpu īpašnieku īpašuma tiesību ierobežojumu un pauž viedokli, ka tās formulējums neesot pietiekami konkrēts. Taču šādus apsvērumus nevar uzskatīt par pieteikuma juridisko pamatojumu apstrīdētās normas iespējamai neatbilstībai Satversmes 90. pantam.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 90. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem, kas ietver personas tiesības uz īpašumu.

Lai pārbaudītu, vai apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem, nepieciešams izvērtēt, vai šis ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. un 11.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, taču tā sākotnējais leģitīmais mērķis esot zudis. Satversmes tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka citu cilvēku, proti, dzīvojamo telpu īrnieku tiesību aizsardzība ir atzīstama par leģitīmu Satversmes 105. panta pirmajos trīs teikumos ietvertu pamattiesību ierobežojuma mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 7. jūlija sprieduma lietā Nr. 2013-17-01 24.–24.2. punktu*). Pieteikumā nav pamatots, kādēļ minētā Satversmes tiesas atziņa nebūtu attiecināma arī uz apstrīdēto normu un pamattiesību ierobežojuma mērķis vairs nebūtu atzīstams par leģitīmu.

Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums nav samērīgs. Tomēr, pamatojot savu viedokli, viņš vien norāda, ka apstrīdētā norma nenosakot īres līguma pagarināšanas termiņu, neierobežojot to, cik reizes īres līgums var tikt pagarināts, un neļaujot paaugstināt līgumā noteikto īres maksu. Tādējādi tiekot būtiski ierobežotas dzīvojamo telpu īpašnieku tiesības brīvi lietot savu īpašumu un viņiem tiekot radīti zaudējumi. Papildus Pieteikuma iesniedzējs uzsver, ka personām esot pieejama informācija par īres dzīvokļiem un kreditēšanas pakalpojumi sava dzīvokļa iegādei.

Pieteikumā nav norādīts iepriekš minētajiem kritērijiem atbilstošs juridisks vērtējums par apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma samērīgumu. Proti, pieteikumā nav sniegts vērtējums tam, vai konkrētais pamattiesību ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai un vai šo leģitīmo mērķi ir iespējams sasniegt ar citiem, saudzējošākiem līdzekļiem. Pieteikumā ir raksturots kaitējums, kas apstrīdētajā normā noteiktā pamattiesību ierobežojuma rezultātā tiekot nodarīts dzīvojamo telpu īpašniekam, taču nav ietverts vērtējums par to, vai labums, ko sabiedrība no tā iegūst, ir lielāks par tā rezultātā personai nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums prasījumam atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem ir acīmredzami nepietiekams šā prasījuma apmierināšanai.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 182/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele